

โรคไข้หวัดนก

Avian Influenza or Bird Flu

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

โรคไข้หวัดนกคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคไข้หวัดนกเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส สามารถพบได้ในสัตว์ปีกทั่วโลก สัตว์ปีกอาจแสดงอาการป่วยตั้งแต่ระดับเล็กน้อยไปจนถึงรุนแรงมากขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ (strain) ของเชื้อ ไข้หวัดนกสายพันธุ์ที่ทำให้เกิดโรครุนแรงที่สุดคือ ไข้หวัดนกชนิดก่อโรครุนแรง (Highly Pathogenic Avian Influenza, HPAI) ได้แก่ สายพันธุ์ H5 หรือ H7 ซึ่งจำแนกจากโปรตีนที่ผิวเซลล์ โดยส่วนใหญ่คนจะติดเชื้อจากการสัมผัสสัตว์ป่วยอย่างใกล้ชิด ปัจจุบันพบการระบาดของโรคนี้ในหลายประเทศทั่วโลก ทั้งในสหรัฐอเมริกา เอเชีย ยุโรป และแอฟริกา

การแพร่กระจายของโรคไข้หวัดนก

เชื้อไวรัสไข้หวัดนกจากสัตว์ปีกในธรรมชาติ ถูกขับถ่ายออกมาจากอุจจาระ จะติดต่อไปยังสัตว์ปีกต่างๆ เช่น เป็ด ไก่ ห่าน ในฟาร์มหรือในบ้าน ไข้หวัดนกติดต่อผ่านการสัมผัสโดยตรงกับอุจจาระและสิ่งคัดหลั่งจากทางเดินหายใจ เชื้อไวรัสไข้หวัดนกสามารถมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้เป็นระยะเวลานาน และอาจแพร่กระจายไปกับสิ่งของต่าง ๆ ที่ปนเปื้อนเชื้อ เช่น รองเท้า เสื้อผ้า อุปกรณ์ในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอาจรับเชื้อผ่านการกินสัตว์ปีกที่ติดเชื้อได้

จากเหตุการณ์โรคไข้หวัดนกในฮ่องกงพบว่า เชื้อได้แพร่กระจายจากนกที่อยู่ชายฝั่งไปสู่เป็ด โดยการปนเปื้อนทางอุจจาระ จากนั้นเชื้อได้แพร่กระจายไปสู่ไก่และเป็ดหลักอยู่ในตลาดค้าสัตว์ปีกที่มีชีวิต (Live bird market) เชื้อไวรัสจากไก่ก็สามารถแพร่กระจายสู่คนได้ ในช่วงนี้เชื้อที่ผ่านสัตว์มาหลายชนิดจะมีการปรับเปลี่ยนตัวเองจนสามารถมีฤทธิ์ก่อโรคได้สูง (Highly Pathogenic) ในสัตว์ปีกและในคน

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคไข้หวัดนกได้บ้าง

ไข้หวัดนกสามารถติดต่อได้ในสัตว์ปีกทั้งชนิดที่เป็นสัตว์ป่า และสัตว์เลี้ยง นกน้ำสามารถติดเชื้อได้โดยไม่แสดงอาการป่วย ไก่จะมีความไวต่อโรคนี้นมากและจะตายเป็นจำนวนมาก เชื้อบางสายพันธุ์สามารถติดต่อสู่สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น สุกร แมว ม้า สุนัข และเพอเร็ท เป็นต้น

โรคไข้หวัดนกมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ไก่ที่ติดเชื้อไข้หวัดนกจะมีการซึม ขนยุ่ง และไม่กินอาหาร ถ่ายเหลว เป็นน้ำเริ่มจากสีเขียวสดแล้วเปลี่ยนเป็นสีขาว หงอน และเหนียงบวม และอาจมีสีคล้ำ อาจมีอาการบวมบริเวณรอบตา และคอหรือพบจุดเลือดออกจุดเล็ก ๆ บริเวณขา การให้ใช้ลดลง และหยุดออกไข่ในที่สุด ในบางตัวที่เชื้อแพร่เข้าสู่สมอง จะทำให้มีอาการคอบิด เดินเป็นวงกลมและเป็นอัมพาต สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ติดเชื้อจะมีไข้ ไอ หายใจลำบาก และอาจตายได้

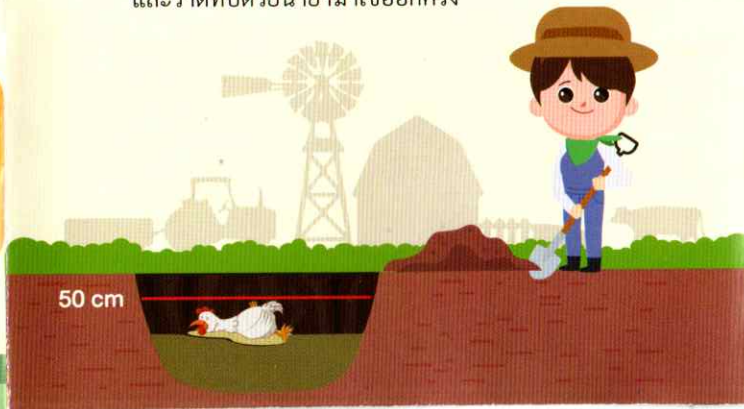
ข้อควรปฏิบัติหากพบสัตว์ปีกป่วยตาย

- 1 หากสัตว์ปีกที่เลี้ยงไว้ป่วยตายผิดปกติ หรือมีนกตกลงมาตายบริเวณบ้าน ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ และปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค หรือเก็บซากสัตว์ปีกเพื่อส่งตรวจหาสาเหตุการตาย โดยใส่ถุงพลาสติก 2 ชั้น มัดปากถุงให้แน่น เก็บใส่ภาชนะเข้้น้ำแข็งส่งห้องปฏิบัติการของกรมปศุสัตว์ที่อยู่ใกล้ที่สุด ภายใน 24 ชั่วโมง
- 2 หากจะทำลายสัตว์ปีกให้ทำลายโดยการเผาหรือฝัง โดยการขุดหลุมลึก สิ่งฝังต้องอยู่ใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ราดทับด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น คลอรีนฟีนอล แล้วฝังกลบให้แน่น และราดทับด้วยน้ำยาฆ่าเชื้ออีกครั้ง

- 3 ก่อหลุมฝังสัตว์ปีกทุกครั้ง ต้องมีผ้าปิดปาก และจุก สวมถุงมือหรือถุงพลาสติก เพื่อป้องกันการสัมผัสโดยตรง
- 4 หลังทำลายซากสัตว์ปีกแล้วต้องทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ เช่น จอบ เสียม ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และทำลายถุงมือ ผ้าปิดปาก และจุก โดยการฝังหรือเผา
- 5 ไม่ขาย และทิ้งสัตว์ปีกป่วยหรือตาย ลงในแหล่งน้ำสาธารณะ

จะป้องกันสัตว์จากโรคไข้หวัดนกได้อย่างไร

- 1 หลีกเลี่ยงไม่ให้ เป็ด ไก่ ที่เลี้ยงสัมผัสกับนกธรรมชาติ โดยเฉพาะนกน้ำ
- 2 ใช้มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพอย่างเข้มงวด เช่น ทำความสะอาดและพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อภายในโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควบคุมหนูและแมลง
- 3 ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคฉีดพ่นยานพาหนะทุกครั้ง และห้ามนำยานพาหนะเข้ามาในฟาร์มโดยไม่จำเป็น
- 4 ห้ามบุคคลภายนอก เข้า-ออกฟาร์ม โดยไม่จำเป็น และบุคคลที่ เข้า-ออกฟาร์ม ควรผ่านการอาบน้ำ ฆ่าเชื้อโรค เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย รองเท้า หรือให้ใส่ชุดที่ฟาร์มเตรียมไว้ให้ก่อนเข้าฟาร์ม
- 5 ทำความสะอาดโรงเรือนด้วยน้ำผสมผงซักฟอกและขัดคราบไขมัน ผ่น มูลสัตว์ออก โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่โรงเรือน กรงกับรางไข่ แล้วล้างด้วยน้ำสะอาดอีกครั้งหนึ่ง
- 6 พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่มีประสิทธิภาพสูงบริเวณรอบ ๆ โรงเรือน
- 7 นำวัสดุ - อุปกรณ์ ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ปีกออกนอกโรงเรือน แต่ให้อยู่ภายในบริเวณฟาร์ม ทำความสะอาด แห่หรือพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค แล้วตากให้แห้ง
- 8 ไก่ เป็ด และสัตว์ปีกอื่นที่ป่วยหรือตาย รวมถึงซาก และไข่ของสัตว์ปีก ให้ทำลายโดยการเผาหรือฝัง ภายในบริเวณฟาร์ม

จะป้องกันตัวจากโรคไข้หวัดนกได้อย่างไร

โรคไข้หวัดนกสามารถพบในคนได้น้อยมาก แต่หากต้องทำงานกับสัตว์ปีก ควรมีการป้องกันโดยสวมเสื้อผ้าหรืออุปกรณ์ป้องกัน เช่น ผ้าปิดจมูก ถุงมือ แวนตามือให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำทุกครั้ง ก่อนใช้มือสัมผัสตาหรือปากของตนเองหลังจากทำงาน อาจให้ยาต้านไวรัสหรือฉีดวัคซีนป้องกัน (ถ้ามี) ในช่วงที่มีการระบาด คนที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับเชื้อไวรัสในท้องปฏิบัติการหรือการทำวัคซีนควรใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

อาการที่พบในคน คือ เนื้อเยื่อรอบตาบวม เยื่อตาขาวอักเสบ มีอาการป่วยคล้ายไข้หวัดใหญ่ (มีไข้ ปวดเมื่อยตามร่างกาย) บางรายพบว่าทำให้ตายได้ (พบน้อยมาก)

หากสัตว์ปีกของท่าน มีการตายโดยไม่ทราบสาเหตุ/ตายกะทันหัน และแสดงอาการร่วมด้วยดังนี้

- 1 สัตว์ปีกที่เลี้ยงในฟาร์มผ่านการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (GAP) มีอัตราการตายร้อยละ 1 ใน 2 วัน หรือมีอัตราการกินอาหารหรือน้ำลดลงร้อยละ 5 ใน 1 วัน หรืออัตราการไข่ลดลงร้อยละ 5 ใน 1 วัน
- 2 สัตว์ปีกที่เลี้ยงในฟาร์มที่มีความปลอดภัยทางชีวภาพเบื้องต้น หรือเปิดใส่ทุ่ง มีอัตราการตายร้อยละ 5 ใน 2 วัน หรือมีอัตราการกินอาหารหรือน้ำลดลงร้อยละ 5 ใน 1 วัน หรืออัตราการไข่ลดลงร้อยละ 5 ใน 1 วัน
- 3 สัตว์ปีกที่เลี้ยงหลังบ้านหรือเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน มีการตายอย่างน้อย 2 ตัว ใน 2 วัน

สัตว์ปีกตาม 1, 2, 3, แสดงอาการอย่างน้อย 1 อาการร่วมด้วย ดังนี้

Google play

Available on the App Store

DLD 4.0

DDC
1422

สายด่วนกรมปศุสัตว์
www.ddc.moph.go.th

Call center กรมปศุสัตว์ 063 225 6888

สนับสนุนโดย ศูนย์ประสานงานสุขภาพหนึ่งเดียว